

Kommissionens arbetsprogram 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 november 2017 att ge bl.a. miljö- och jordbruksutskottet möjlighet att yttra sig över EU-kommissionens arbetsprogram för 2018.

I yttrandet lämnar miljö- och jordbruksutskottet sin övergripande syn på vissa av de delar av kommissionens arbetsprogram som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet välkomnar att EU-kommissionen under 2018 kommer att presentera den strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast som beskrivs i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Utskottets förhoppning är att strategin kommer att innehålla konkreta förslag för att möjliggöra ett giftfritt kretslopp och att kommissionens målsättning inte enbart är att minska den totala mängden plaster, utan också att fasa ut fossila plaster och främja en infasning av biobaserade plaster.

I fråga om initiativen om en hållbar framtid för EU och om EU:s framtida energi- och klimatpolitik är det enligt utskottet bl.a. angeläget att slå fast vikten av EU:s globala ledarskap i klimatfrågor och att öka ambitionerna i EU:s egen klimatlagstiftning.

När det gäller klimatpaketet framhåller utskottet sin syn beträffande ett flertal aspekter som rör de pågående prioriterade förslagen inom ramen för klimatpaketet.

Utskottets överväganden

Kort om kommissionens arbetsprogram

Allmänt

Varje år presenterar EU-kommissionen ett arbetsprogram som anger politiska prioriteringar och de initiativ som kommissionen avser att presentera under det kommande året. Arbetsprogrammet för 2018 – En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650) – presenterades den 24 oktober 2017.

2018 års arbetsprogram består av två delar. Den första delen består av 15 initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att det ska finnas tillräckligt med tid för rådet och Europaparlamentet att anta förslagen före nästa Europaparlamentsval 2019. Den andra delen består av mer långsiktiga förslag med tidshorizonten 2025 och med ett EU med 27 medlemsstater i åtanke. I vanlig ordning finns även ett antal bilagor med initiativ inom Refitprogrammet (dvs. EU-kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat), liggande förslag som bör behandlas med prioritet, förslag som ska dras tillbaka och förslag som bör upphävas. Kommissionens arbetsprogram består av ett meddelande med fem bilagor där de planerade åtgärderna presenteras närmare.

Arbetsprogrammet presenteras som ett led i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning. Avtalet ingicks 2016 mellan EU-kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Det ska förenkla och förtydliga samarbetet mellan institutionerna, förbättra EU:s lagstiftningsarbete och se till att EU-lagstiftningen tillgodoser medborgarnas och näringslivets behov på ett bättre sätt. Enligt avtalet ska de tre institutionerna diskutera och enas om de viktigaste lagstiftningsprioriteringarna för det kommande året.

Förslag inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde

Några av de förslag som nämns i arbetsprogrammet hör till miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde. Bland de nya initiativen återfinns t.ex. förslag för att genomföra handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, förslag som rör minimikvalitetskrav för återanvänt vatten och förslag för att förbättra EU:s livsmedelskedja. Till de prioriterade förslag som är under behandling och som nämns i arbetsprogrammet hör det s.k. avfallspaketet med förslag till ändringar av fyra avfallsdirektiv inom ramen för arbetet med den cirkulära ekonomin samt klimatpaketet med förslag som avser dels EU:s system för utsläppsrätter för den handlande sektorn (EU ETS), dels utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och

skogsbruk (LULUCF) samt ansvarsfördelning för utsläppsminskningar för den icke-handlande sektorn inom EU (EU ESR).

Utskottets ställningstagande

Cirkulära ekonomin

Utskottet har tidigare redovisat sin syn på den cirkulära ekonomin (utl. 2015/16:MJU13) och har då konstaterat att kommissionens handlingsplan för den cirkulära ekonomin (KOM(2015) 614/2) är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet med övergången till en cirkulär ekonomi såväl inom EU som internationellt. En fungerande cirkulär ekonomi bör enligt utskottet vara baserad på giftfria, biobaserade och resurseffektiva kretslopp. För att åstadkomma sådana kretslopp behövs en bättre samordning av avfalls-, kemikalie- och produktlagstiftningen inom EU. En översyn av berörda regelverk på europeisk nivå är enligt utskottets mening angelägen. Hur enskilda länder använder sina egna naturresurser är emellertid en fråga som ska avgöras på nationell nivå.

När det gäller det nya initiativet om bl.a. plaster välkomnar utskottet att EU-kommissionen under 2018 kommer att presentera den strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast som beskrivs i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Utskottet vidhåller sin tidigare redovisade förhoppning om att strategin kommer att innehålla konkreta förslag för att möjliggöra ett giftfritt kretslopp (se utl. 2015/16:MJU13). Enligt utskottet bör kommissionens målsättning inte enbart vara att minska den totala mängden plaster utan också att fasa ut fossila plaster och främja en infasning av biobaserade plaster. Det är enligt utskottet viktigt att slå vakt om cirkulära system, men samtidigt måste regelverket vara utformat på ett sådant sätt att plastmaterial kan bytas ut mot material som är förnybara och att plasterna verkligen återvinns.

En hållbar framtid för EU och EU:s framtida energi- och klimatpolitik

Utskottet har nyligen behandlat de frågor som berörs av de långsiktiga förslagen med sikte på 2025. Utskottet har i samband med en överläggning med regeringen den 5 oktober 2017 (sammanträdesprotokoll 2017/18:2) ställt sig bakom att EU ska fortsätta att vara drivande i de frågor som är betydande för möjligheten att kontinuerligt höja den globala ambitionen i klimatarbetet genom den femåriga cykeln för utsläppsminskningar och dess globala översyn. Man bör också verka för utvecklingen av ett starkt gemensamt uppföljningssystem och att nästa års stödjande dialog utformas så att den skapar ett politiskt tryck att öka ambitionen för de utsläppsminskningståtaganden som läggs fram eller revideras 2020. Det är också angeläget att slå fast vikten av EU:s globala ledarskap, såväl i de internationella

klimatförhandlingarna som i genomförandet av Parisavtalet inom och utanför EU.

Klimatpaketet

Utskottet har på senare tid vid ett flertal tillfällen redovisat sin syn på klimatpaketet och dess olika delar.

Frågan om EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS) behandlades senast i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2016/17:MJU24. Som utskottet anför i betänkandet bör luftfarten utanför EES regleras på internationell nivå, och utskottet ser därför positivt på arbetet med utvecklingen och genomförandet av ett verkningsfullt globalt styrmedel för utsläpp av växthusgaser. Utskottet anser vidare att EU bör fortsätta att driva på för långtgående resultat av förhandlingarna inom FN:s sjöfartsorganisation (IMO) om utsläpp av växthusgaser. Utskottet noterar att en överenskommelse inom ramen för Montrealprotokollet träffades under 2016. Världens länder enades då om att starta utfasningen av växthusgasen fluorerade kolväten (HFC).

Förhandlingarna inom EU om en reform av EU ETS utmynnade den 9 november 2017 i en uppgörelse där kommissionen, Europeiska rådet och Europaparlamentet preliminärt kom fram till hur man ska arbeta vidare med systemet med utsläppsrätter. Utskottet välkomnar att det har träffats en överenskommelse så att arbetet med denna viktiga del av klimatpaketet nu kan fortsätta. Huvuddragen i uppgörelsen är att taket för antalet utsläppsrätter på marknaden kommer att minska med 2,2 procent fr.o.m. 2021. Den innebär vidare att flera finansieringsmekanismer ska inrättas till stöd för ekonomiska aktörer inom energisektorn och industrin för att dessa ska kunna möta innovations- och investeringsutmaningarna vid övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Huvudlinjen i den delen av uppgörelsen är att upprustningen av gamla kolkraftverk, med vissa specifika undantag, inte ska få finansieras med medel ur EU:s moderniseringsfond. Uppgörelsen innebär också att även sjöfarten senast 2023 ska omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter, detta dock under förutsättning att det inte träffas en internationell överenskommelse inom FN:s sjöfartsorganisation (IMO) om utsläpp av växthusgaser.

Utskottet har tidigare även redovisat sin syn på utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) samt ansvarsfördelning för utsläppsminskningar i de icke-handlande sektorerna inom EU (EU ESR).

I betänkande 2016/17:MJU24 konstaterar utskottet bl.a. att ansvarsfördelningen är en central del av hur EU ska nå målen till 2030 och uppfylla sitt åtagande under Parisavtalet. EU:s mål till 2030 bedöms dock inte räcka för att nå Parisavtalets mål om att sträva mot att den globala uppvärmningen ska begränsas till 1,5 grader. Utskottet anser därför att Sverige ska vara drivande i arbetet för en höjning av ambitionsnivån inom EU till 2030 och på längre sikt.

I samband med en överläggning med regeringen den 5 oktober 2017 (sammanträdesprotokoll 2017/18:2) ställde sig utskottet bl.a. bakom att det generellt är viktigt att klimatregelverken utformas på ett rättvist och kostnadseffektivt sätt. Det är viktigt att undvika stora överskott av utsläppsenheter i ESR då detta minskar omställningstrycket inom EU. En så ambitiös startpunkt som möjligt är central för att begränsa det förväntade överskottet. Flexibiliteterna behöver också utformas på ett sätt som värnar systemets ambitionsnivå och miljömässiga integritet. Det kan accepteras att en reserv inrättas i ESR, men reserven behöver dock hållas så begränsad som möjligt och får inte riskera uppnåendet av EU:s gemensamma mål. Starka översynsklausuler behövs för att möjliggöra framtida höjningar av ambitionsnivåerna i 2030-ramverket så att temperaturmålen i Parisavtalet kan nås. Ambitionen och miljöintegriteten måste så långt som möjligt bevaras när LULUCF inkluderas i klimatramverket till 2030. För att säkra miljöintegriteten ska regelverket vara transparent och robust, samtidigt som det svenska självbestämmandet i skogsfrågor inte får äventyras. Referensnivåer för skogsbruket ska beräknas, och vid behov revideras, av medlemsländerna själva. Det måste också säkerställas att skogsrika länder med liknande förutsättningar ska behandlas på ett rättvist sätt utan att konkurrensen mellan dem snedvrids.

Utskottet vidhåller det som utskottet ställde sig bakom vid överläggningen med regeringen i oktober.

Avslutningsvis vill utskottet ge uttryck för en oro över att vissa förändringar i EU-regelverket kan komma att förhindra eller fördröja en övergång till ett biobaserat samhälle. En sådan övergång kan ske genom en långsiktigt ökad och hållbar produktion av bioenergi, livsmedel och fossilnåla material från jord- och skogsbruket samt genom en utveckling och användning av förnybara och klimatsmarta drivmedel.

Övrigt

Utskottet ser positivt på att kommissionen har för avsikt att, såväl generellt som när det gäller den lagstiftning som hör till miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde, arbeta för att medlemsstaterna i högre grad ska omsätta EU-rättsakter till nationell lagstiftning. Utskottet välkomnar också att kommissionen kommer att fortsätta arbetet med att stödja och samverka med medlemsstaterna för att kontrollera efterlevnaden av regelverket och för att hantera överträdelser av detsamma.

Stockholm den 21 november 2017

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Maria Malmer Stenergard (M), Johan Hultberg (M), Sara Karlsson (S), Åsa Coenraads (M), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Lars-Axel Nordell (KD), Marianne Pettersson (S), Petra Ekerum (S) och Cassandra Sundin (SD).

Avvikande meningar

Kommissionens arbetsprogram 2018 (V)

Jens Holm (V) anför:

Det är olyckligt att Sverige inom ramen för den förändrade LULUCF-förordningen öppnar för en referensnivå baserad på prognos i stället för det historiska skogsbruket. Det riskerar att underminera integriteten i systemet och främja ökad skogsavverkning. Sverige måste därför tydligt motsätta sig ökade möjligheter att använda skogsbruket som en kolsänka. Vi anser inte att det finns någon risk för att skogsrika länder som Sverige kommer att behandlas på ett orättvist sätt, varför vi anser att utskottets formuleringar på området är överflödiga.